

Asia: VN/3049/2021

Lausuntopyyntö opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

Lausunnonantajan lausunto opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

1) Opettajarekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin tuottamiin hyötyihin ja rekisterin käyttötarkoituksiin. Onko rekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset kuvattu selvitysraportissa onnistuneesti ja eri tahojen tarpeet ja näkökulmat huomioiden? (Ks. raportin luku 6, osin myös luku 7).

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradiassa työskentelee 1122 työntekijää, joista opetus- ja ohjaushenkilöstöä on 743 (66,2 %:ia henkilöstöstä). Gradiassa oli vuonna 2021 yhteensä 130 työpaikkaa avoinna, joihin kaikkiin saatiin rekrytoitua työntekijä. Elokuussa 2021 Gradiassa aloitti noin 50 uutta opettajaa. Gradian kohdalla opettajapulasta ei voida puhua. Opettajia, joilta puuttuvat pedagogiset opinnot on 3,3 %:ia Gradian opettajista. Heidät on otettu kelpoisuusasetuksen mukaisesti enintään vuoden määräaikaiseen palvelusuhteeseen tai ehdolla, että he suorittavat pedagogiset opinnot kolmen vuoden sisällä. Gradian kohdalla ei näin voi puhua myöskään kelpoisten opettajien saatavuuden haasteista. Epäselväksi jää kokonaisuudessaan se, että mihin työnantajat ylipäätään tarvitsevat ko. rekisteriä tai mitä lisäarvoa se toisi koulutuksen järjestäjille.

2) Opettajarekisteriin liittyvät haasteet: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisteriin liittyviin haasteisiin. Onko opettajarekisteriin ja sen perustamiseen liittyvä haasteet huomioitu selvityksessä onnistuneesti? (Ks. osin luvut 6, 8 ja 9)

Opettajat työskentelevät viroissa tai virkasuhteissa, joihin hakeudutaan julkisen rekrytoinnin ja asianmukaisen valintaprosessin kautta. Koulutuksen järjestäjät rekrytoivat opettajia tänä päivänä sähköisten rekrytointijärjestelmien ja nykyaikaisten rekrytointikanavien (mm. LinkedIn) kautta. Epäselväksi jää, mihin työnantaja tarvitsee tämän tyyppistä työnantajasta irrallista uutta rekisteriä mm. rekrytoinnissa. Kelpoisuutta osoittavat todistukset tarkistetaan rekrytointivaiheessa hakijalta itseltään, eikä rekisteri esimerkiksi tuo tähän prosessiin lisäarvoa työnantajille. Rekisteri itsessään ei lisää myöskään kelpoisten opettajien määrää toisella asteella tai opettajien hakeutumista alalle.

Opetustoimialaa säädellään eri tavoin jo merkittävästi ja erilaista viranomaisraportointia ja tiedonkeruuta on riittävästi ja rekisteri lisäisi työnantajavelvoitteita vain entisestään. Haasteita ei ole pohdittu työnantajien tarpeiden ja tiedonkeruunmahdollisuuksien näkökulmasta riittävästi.

3) Opettajarekisterin kohderyhmät ja vaiheittainen eteneminen: Pyydämme kommentteja raportissa esitettyihin opettajarekisterin kohderyhmiin ja vaiheittaiseen etenemiseen. Jos opettajarekisteri perustetaan, mitkä kohderyhmät opettajarekisterin tulisi kattaa, mitä koulutusasteita sen tulisi koskea? Miksi? Onko selvityksessä esitetty opettajarekisterin perustamisen vaiheistaminen tarkoituksenmukaista? (Ks. luku 7)

Rekisteri ei ole perusteltu, eikä sen ei tule kattaa toista kouluastetta lainkaan, jota Gradia edustaa.

4) Opettajarekisterin sisällöt: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin sisältöihin. Mitä tietoja rekisterin tulisi kattaa? (Ks. luku 7.3)

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradiassa ei ole myöskään saatavilla rekisteriin kaavailtuja tietoja sellaisenaan, tai osa tiedoista on saatavilla monista eri tietojärjestelmistä, mutta vain manuaalisesti poimimalla tai kysymällä opettajalta itseltään. Osa tiedoista on sellaisia, joita työnantaja ei yksinkertaisesti tarvitse, joten niitä ei näin ollen kerätä lainkaan. Rekisteristä saatavat mahdolliset hyödyt vaikuttavat syntyviin kustannuksiin ja työmäärään nähden varsin pieniltä koulutuksen järjestäjille.

5) Opettajarekisteriin liittyvät tiedonsaantioikeudet ja tietosuojakysymykset: Pyydämme kommentteja opettajarekisteriin liittyviin tiedonsaantioikeuksiin ja tietosuojakysymyksiin. Pitäisikö opettajarekisterin tietojen saatavuus organisoida jotenkin toisin kuin mitä selvityksessä esitetään? (Ks. erityisesti luku 9.5; osin myös muut luvun 9 alaluvut)

-

6) Opettajarekisterin kustannukset: Pyydämme kommentteja rekisterin perustamiseen ja ylläpitoon liittyviin kustannuksiin. Onko opettajarekisterin kustannukset kuvattu selvityksessä onnistuneesti? Millaisia selvityksen ulkopuolelle jääneitä kustannuksia opettajarekisterin perustamisesta ja ylläpidosta voi aiheutua? (Ks. pääasiassa luku 8.1)

Rekisteri ei itsessään tuo lisärahoitusta koulutuksen järjestäjille kaivatun lisähenkilöstön palkkaamiseen, eikä se lisää opettajan työn houkuttavuutta tai opetusalan työntekijöiden pitovoimaa, joiden kehittämisen Gradia työnantajana näkee rekisteriä merkityksellisempänä.

Mahdollisista rekisteriin liittyvistä velvoitteista aiheutuvat kustannukset tulee korvata koulutuksen järjestäjille ja osoittaa siten tarvittava resurssointi mm. järjestelmäkehitykseen, järjestelmien integrointiin sekä tietojen kokoamiseen. Näistä kustannusten korvaamisista ja uusista järjestelmien integraatioista työnantajille ei ole esitetty riittävää selontekoa.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia ei kannata miltään osin tämän rekisterin käyttöönottoa, eikä sen käyttöönotto ole taloudellisesti mahdollista.

7) Vaihtoehdot rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle: Pyydämme kommentteja vaihtoehtoista rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle. Onko esityksessä huomioitu riittävän kattavasti muut vaihtoehtoiset tavat tiedonkeruulle? Olisiko selvityksessä esitetylle opettajarekisterille toimivaa vaihtoehtoa, joka tuottaisi tarvittavaa tietoa opettajista? Miten nykyistä kolmen vuoden välein toteutettavaa opettajatiedonkeruuta tulisi kehittää nykyisiä ja tulevia tietotarpeita vastaavaksi? (Ks. pääasiassa luku 8.3, myös 3.4)

Mikäli rekisteri on välttämätöntä perustaa, siihen tulisi koota korkeintaan tiedot kelpoisten ja ei-kelpoisten opettajien määrästä Suomessa, huomioiden kuitenkin asetus opettajien kelpoisuuksista ja siitä poikkeamisen mahdollisuudet mm. ammatillisessa koulutuksessa. Myöskään rekisterin ylläpitoa ja kehitystyötä ei saa antaa koulutuksen järjestäjien tehtäväksi, vaan tiedonkeruu tulee toteuttaa jatkossa opettajille suoraan suunnattuna kyselynä.

8) Muut mahdolliset huomiot opettajarekisteriselvitykseen liittyen

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia ei pidä opettajarekisteriä perusteltuna uudistuksena ja kokee sen suunnittelun, käyttöönoton ja ylläpidon lisäävän merkittävästi koulutuksenjärjestäjien hallinnollista työtä, jolle ei ole osoittaa resurssia. Rekisteriin liittyviä haasteita ei ole selvityksessä tarkasteltu riittävästi työnantajanäkökulmasta tai siinä ei ole huomioitu eri koulutuksen järjestäjien tietojärjestelmien tilannetta tai mahdollisuuksia.

9) Kannatatteko selvityksessä kuvatun opettajarekisterin perustamista?

Ei

Kylmälahti Maarit
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia